

Практичне заняття: Літописи та
твори давньоруської літератури

«Повчання дітям»

Презентацію виконав учень, 3-Б класу,
Гуртовий Олексій

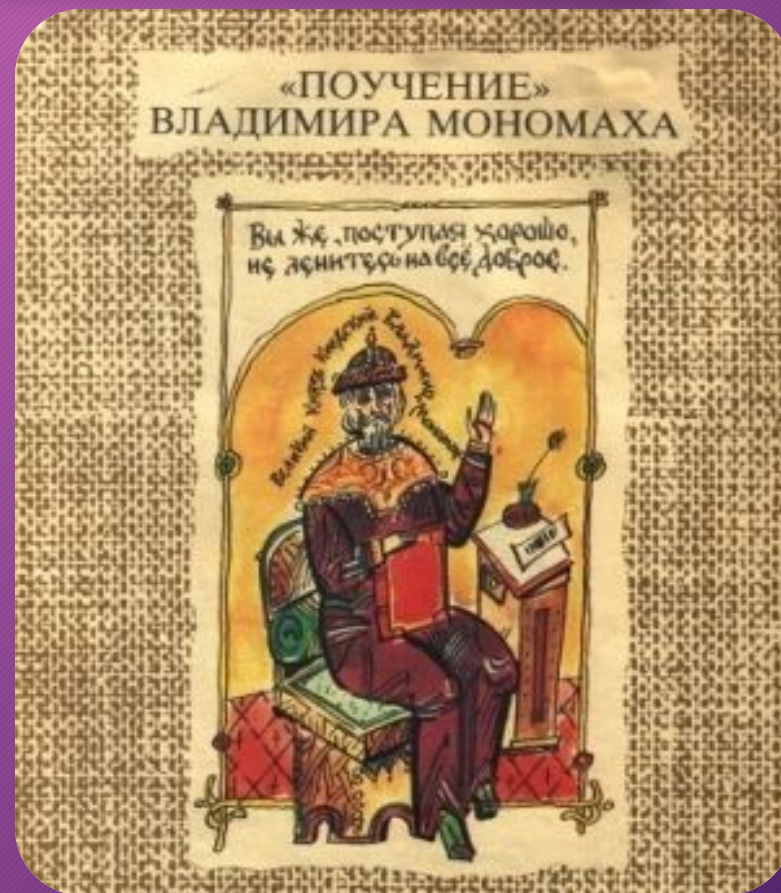
Що таке «Повчання дітям»?

- «Повчання дітям» Володимира Мономаха — визначна пам'ятка літератури Київської Русі. Збереглося (без закінчення) в Лаврентіївському списку «Повісті минулих літ» під 1096 роком у кількох неповних частинах. Точної дати написання не встановлено, ймовірно 1109 рік.

Загальні відомості

- З літературного погляду — це зразок популярного в античній та середньовічній літературі жанру повчань і одночасно перша в давній українській літературі спроба життєписної розпо «Повчання» — оригінальний твір, у якому Володимир Мономах висловлює думки загальнодержавного, політичного та морального характеру, повчає своїх дітей бути розумними правителями, захищати інтереси Русі, боротися з князівськими міжусобицями, самим учитися й поширювати освіту, власною поведінкою подавати приклад іншим.

- Свої настанови він підкріплює прикладами із власного життя, розповідає про численні походи, викликані необхідністю зміцнення єдності Русі та її захисту від зовнішніх ворогів. Перша частина «Повчання» складається з цитат з так званої ворожільної Книги псалмів. Псалтир під час ворожіння найперше розкривався на тих сторінках, які були Мономахом найбільш «зачитані». Чим раніше цитується той чи інший псалом, тим суб'єктивно важливішою була його тема для Мономаха.

- За законами психологічного захисту, з тексту, що «випав», будуть виписуватися якомога більш загальні й нейтральні місця, тобто цитована і нецитована частини псалма перебувають у відношенні свідомого-підсвідомого у психіці людини: нецитована частина міститиме заборонені, витіснені теми, тінь особистості. Найпершим було процитовано 42 псалом: «Чого печалишся душе моя? Чого непокоїш мене?» У нецитованій частині 42 псалма Бог асоціюється з водними потоками: «Прикликає безодня безодню на гуркіт твоїх водоспадів, усі вали Твої й хвилі Твої перейшли наді мною».

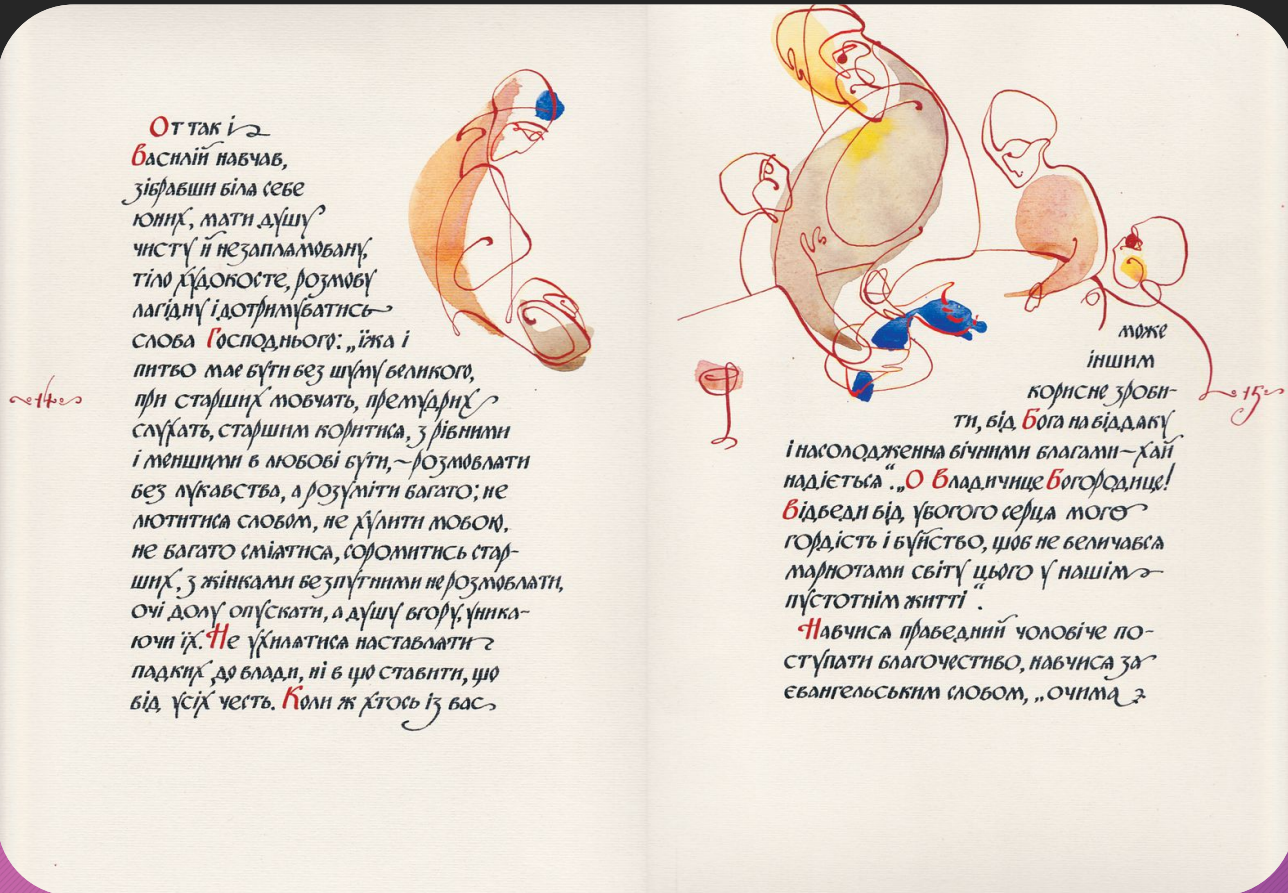
- Аналіз другої, автобіографічної частини «Повчання», дає підстави вбачати тут чітко прописану тему переправи через ріку Стугну в 1093 році, яка спричинила значну психотравму Мономаху. Завдяки кропіткій праці Л. Є. Махновця з віднесення згадуваних Мономахом подій до конкретних років[3] було зроблено висновок про феноменальне відтворення князем минулих подій у чіткій часовій послідовності. Але ця чітка хронологічна послідовність має дві лакуни — перша між 1087 і 1093 роками, друга — між 1094 і 1096 роками.

• Не виключена можливість, що насправді це одна лакуна, а умовний центр її (1093 рік)

саме і позначає

психотравмуючу подію — смерть брата Ростислава у водах ріки Стугни на очах у Мономаха, який не зміг (чи не захотів?) врятувати зведеного брата. Вперше текст «Повчання» Володимира Мономаха був опублікований графом О. Мусіним-Пушкіним 1793 року.

Дякую за увагу!